

Julkisen liikemoraalin puolesta.

kirj. Gaston Jèze.

Tuomioistuimet kaikkialla maailmassa antavat tämän tästä tuomioita kansainvälisiin lainasopimuksiin merkityn kultaklausulin voimassapysyttämisestä sekä niistä laintulkinnosta, jotka ovat kumonnet kultaklausulin.

Olen hiljattain maininnut tuomiosta, jonka Seinen Siviilituomioistuin on antanut 16 p:nä marraskuuta 1938 ja jossa se päätti voimassapidettäväksi ja ehdottomasti noudatettavaksi sopimuskohdan "kanadalaisissa kultadollareissa"/dollars or canadiens/, joka on merkitty Ranskan Valtion takuun kerällä Messageries Maritimes'in Canadassa ja Hollannissa liikkeelle laskeman lainan ehtoihin.

Ensi helmikuun alussa ryhtyy Haagin tuomioistuin käsittelemään samaa riitajuttua. On mielenkiintoista nähdä, mikä tulee olemaan tämän tuomioistuimen päätös Seinen siviilituomioistuimen päätöksen jälkeen.

New-Yorkin Hovioikeudelle uskottiin hiljattain toimeksi antaa selvitys Amerikan Kongressin 5 p:nä keuhakuuta 1933 säätämän lain, joka kumoaa kultadollariehdon, sovelluttamisesta erääseen kansainväliseen lainaan, jonka maksuehtoihin sisältyy maksu Hollannin floriineissa.

Englannin Ylähuone teki 23 p:nä joulukuuta 1938 hyvin tärkeän päätöksen kultadollariehdon voimassapidämisestä, joka ehto oli kumottu elokuussa 1937 säädetyllä kanadalaisella lailla.

Ranskassa on Hallitus pannut tarmokkaan vastalauseensa Suomen Hallituksen päätökseen, jonka mukaan kul-

-----

-----
taklausulia ei tulla noudattamaan niissä kansainvälisissä lainoissa, jotka ranskalaiset obligationhaltijat ovat merkinneet. Ranskan Hallitus on myöskin ryhtynyt erittäin tarmokkain vastatoimenpiteisiin Suomen Hallitusta vastaan pyytääkseen voimassa ja kunniaissa ne sitoumukset, joihin lainanottaja on lainanmerkitsijöitä kohtaan mennyt.

Näyttää siltä kuin yleinen mielipide olisi suuntautunut takaisin kohti julkisen liikemoraalin puolustamista ja annetun lupauksen kunnioittamista.

Tässä yhteydessä on syytä mainita ne kansainväliset oikeuden päätökset, jotka voivat olla apuna niissä monissa tapauksissa, jolloin velalliset ovat kieltäytyneet täyttämästä sitoumuksiaan ja vetäytyneet niiden ulkomaisten "riistolakien" selän taakse, jotka kumoavat kultaklausulin.

New-Yorkin hovioikeuden tuomiosta voin tällä hetkellä tuoda esiin ainoastaan ne aivan summittaiset tiedot, jotka on julkaistu finanssilehdistössä 14 p:nä tammi-kuuta 1939. Ne ovat seuraavat. "New-Yorkin hovioikeus on asettanut päätöksellään - 5 äänellä 2 vastaan - Comité de la Bourse d'Amsterdamin puolelle, joka on nostanut Bethlehem Steel Corporation'in 5 o/o:n lainan /noteerattu Amsterdassa/ hollantilaisten merkitsijöiden nimessä oikeusjutun tätä yhtiötä vastaan. Tuomioistuimen päätöksen nojalla on lainan lunastus ^{määrätty} taattava tapahtuvaksi kultadollareissa, joiden arvo on kalkyloitettu kurssiin 2 fl 40." Tämän lehdistössä julaistun tiedonannon sisällys ei ole aivan selvä. Tiedonanto jatkuu: "Yhdysvallat näyttävät täten, poistettuaan kultaklausulin, palanneen takaisin oikeampaan sopimuskohtien tulkintaan ja tunnustamiseen. On toivottavaa, että tällä tulisi olemaan suosiollinen vaikutus kansainvälisten liiketoimien moraaliin."

On odotettava tuomioistuimen päätöksen tekstin julkaisemista koko laajuudessaan. Vasta kun se on tapahtunut, ja se tunnetaan Ranskassa, voidaan täsmällisesti määritellä tämän päätöksen tärkeys. Tuntuu joka tapauksessa siltä, että tämä päätös toisi mukanaan turvallisuuden lainanantajille, jotka ovat antaneet rahansa sitä lupauksia vastaan, että heidät vapautetaan rahanarvon vaihteluvaaroista.

Ylähuoneen päätös Englannin Parlamentissa New-Brunswick Railway Co:n jutussa British and French Trust Corporation'ia vastaan on juuri julkaistu Times Law Reports-julkaisussa. Se sisältää erittäin täydelliset perustelut päätökselle, josta kaikki viisi tuomaria Lord Chancellor, ja lordit Thankerton, Russel of Killoven, Wright ja Rosner ovat olleet yksimielisiä.

Ensimmäisessä oikeusasteessa on asian tuominut 7 p:nä marraskuuta 1934 ja 16 p:nä tammikuuta 1936 Mr Justice Ailbery /King's Bench Division of the High Court of Justice/. Hovioikeus on muuttanut tuomiota päätöksellään 22 p:nä marraskuuta 1937 antaen täyden oikeutuksen ja tehon kultaklausulille niin pääoman kuin korkojen maksuun nähden. Tältä pohjalta on Ylähuone lähtenyt päätöstä tehdessään. Se on kuitenkin määrännyt ainoastaan pääoman maksun tapahtuvaksi kullassa, mutta ei korkojen.

Yksityiskohtaisesti asiaa tarkastettaessa kysymys oli obligatioista /bonds/, jokainen £ 100/-/-, jotka kanadalainen New Brunswickin rautatieyhtiö oli laskenut 1 p:nä elokuuta 1884 liikkeelle nimellä First Mortgage Gold Bonds. Obligatioit oli lunastettava 1 p:nä elokuuta 1934. Lainaehtoihin sisältyi klausuli, englanninkielinen/, jonka käännös on seuraava:

" Yhtiö sitoutuu täten vastineeksi saamastaan

-----
rahasta maksamaan obligatiohaltijalle tai lainarekisteriin merkitylle henkilölle 1 p:nä elokuuta 1934 summan sata puntasterlinkiä Ison-Britannian kultarahassa /gold coin/, jonka painon ja hienouden tulee olla saman kuin nykyisen rahamallin, Lontoon kaupungissa Englannissa. Korko, joka on vuodessa 5 puntaa sadalta, on maksettava puolivuositain 1 p:nä tammikuuta ja 1 p:nä elokuuta joka vuosi e.m. Lontoon kaupungissa tai obligatio-omistajan valinnan mukaan New Brunswick-yhtiön toimistossa. Maksu tapahtuu esitetäessä ja luovutettaessa korkokuponki, sitä mukaa kuin ne lankeavat maksettavaksi.

Korkokuponngissa ei ole mainintaa "gold coin" toistettu. Siinä on vain sanottu yksinkertaisesti "Yhtiö maksaa haltijalle 2 puntaa 10 shillinkiä."

Lainan lunastuspäivän jälkeen 7 p:nä marraskuuta 1934 nostettiin oikeusjuttu yhtiötä vastaan ja vaadittiin, että maksu tapahtuisi kullassa.

Jutun ollessa vielä käsittelyn alaisena vahvasti Kanadan parlamentti 10 p:nä elokuuta 1937 lain, joka kumosi lainasopimukseen merkityn klausulin. Vellallisyhtiö vetosi tähän lakiin ja ilmoitti, ettei se ole velvollinen maksamaan perustana 1884 vuoden kultapunta vaan ainoastaan arvossaan alentunut puntasterlinki.

Kysymys, joka esitettiin alioikeudessa, ^{v.1934} ei ollut aivan samankaltainen kuin se, joka esitettiin v.1937-1938 Hovioikeudessa ja Ylähuoneessa. On nimittäin huomattava, että tällävälain /1934-37/ julkaistiin kanadalainen laki huhtikuussa 1937, joka kumosi kultaehdon.

Hovioikeus ja Ylähuone totesivat, että mainittua kanadalaista lakia ei voida soveluttaa siitä pää-

-----

-----
asiallisesta syystä, että koska asia oli pantu vireille oikeudessa 1934, tulisi oikeuden vielä 1937 ja -38 tuomita vuonna 1934 syntyneen lain mukaan. Ylähuone olisi voinut tyytyä sanomaan ainoastaan tämän mainitsematta ollenkaan sitä, mikä olisi ollut sen päätös, jos asia olisi pantu vireille vasta huhtikuun 1937 jälkeen. Ylähuone suostui kuitenkin tutkimaan kanadalaisista lakia ja määrittelemään kantansa sen sovelluttamisesta.

Näin päätti siis Ylähuone.

Kysymyksessä kultaklausulin merkityksestä Ylähuone oli hyvin jyrkkä. "On ilmeistä, että obligatioihin merkityn kultaklausulin tarkoituksena on suojella haltijoita rahan arvon alentumiselta Brünswickin maakunnassa valtiossa." Täällä lausunnolla vahvisti Ylähuone sen kantansa, mikä sillä oli ollut sen tehdessä Feist'in päätöksen v.1934.

Kupongeissa ei ole kultaklausulia merkitty. Siitä seuraa, että maksettava summa kupongeissa on 2 puntaa 10 shillinkiä maksupäivän kurssiin t.s. arvossaan alentuneissa punnissa.

Mitä sitten tulee kanadalaisen lain huhtikuulta 1937 soveltamisesta esittää Lord Chancellor laajassa lausunnossaan sen, mitä hän ajattelee tästä "oudosti laaditusta" - curiously worded - laista. On paikallaan tuoda tässä esiin muutamia kohtia lausunnosta.

" Kun kanadalainen laki, julistaa kultaklausulin julkisen tavan ja järjestyksen vastaiseksi /public policy/, tarkoittaa laki sillä ainoastaan kanadalaisista julkista tapaa ja järjestystä eikä julkista tapaa ja järjestystä yleensä. Toisin sanoen julkinen tapa ja järjestys on suhteellinen käsite.

Toisaalta jokaisen tuomioistuimen on nouda-

-----
tettava oman parlamenttinsa säätämiä lakeja,,jotka muodostavat ne rajat, joiden sisällä lain tulkinnan tulee tapahtua. Jonkun maan parlamentti ei taas voi säätää muita maita velvoittavia lakeja. Siten ei myöskään kanadalainen laki ulotu ulkomaita käsittäväksi.

Lopuksi ~~siis~~ lausuu Lord Chancellor mielipiteenään tästä nyt kysymyksessä olevasta jutusta samoinkuin muista samankaltaisista, että sopimusehtojen / the proper law of contract / tulee olla molempien osapuolien yhteisymmärryksessä sopimuspäivänä määrittelemät ja yhteisen tarkoituksen tulee olla joko merkittynä tai oletettuna. Lord Chancellor katsoo kuitenkin turhaksi hakea tätä asiassa.

Sellainen on Ylähuoneen päätös. Oikeudelliset periaatteet ovat samat /suhteellisuus"julkisessa tavassa ja järjestyksessä", kanadalaisen lain soveltamattomuus Kanadan rajojen ulkopuolella, molempien sopimuspuolien yhteinen tarkoitus./ kuin ne, jotka ilmenevät Seinen Siviilituomioistuinten päätöksessä 16 p:nä marraskuuta 1938.

Ei ole liian uskallettua tästä vetää sitä jhotopäätöstä, että se muodostaa kansainvälisen laintulkinnan, joka suosii lainasitoumusten kunnioittamista. Merkitseekö tämä paluuta takaisin julkiseen liikemoraaliin?